

İlgili Kanun / Madde
5510 S. SSGSK/26

T.C.
YARGITAY
HUKUK GENEL KURULU

Esas No. 2023/10-846

Karar No. 2025/220

Tarihi: 09.04.2025

- RÜCÜAN TAZMİNAT
- HUKUK HAKİMİNİN CEZA MAHKEMESİNCE VERİLEN KARARDAKİ HUKUKİ NİTELENDİRMEYLE BAĞLI OLMADIĞI
- CEZA HÂKİMİNİN TESPİT ETTİĞİ MADDİ OLAYLARLA VE ÖZELLİKLE FİİLİN HUKUKA AYKIRILIĞI KONUSU İLE HUKUK HÂKİMİNİN TAMAMEN BAĞLI OLACAĞI
- CEZA MAHKEMESİNDEKİ KUSUR RAPORU İLE HUKUK MAHKEMESİ TARAFINDAN ALINAN KUSUR RAPORU ARASINDAKİ ÇELİŞKİNİN GİDERİLMESİ GEREKTİĞİ

ÖZETİ: Mülga 818 sayılı Kanun'un "Ceza hukuku ile medeni hukuk arasında münasebet" başlıklı 53. maddesinde; "Hâkim, kusur olup olmadığına yahut haksız fiilin faili temyiz kudretini haiz bulunup bulunmadığına karar vermek için ceza hukukunun mesuliyete dair ahkâmıyla bağlı olmadığı gibi, ceza mahkemesinde verilen beraat kararıyla de mukayyet değildir. Bundan başka ceza mahkemesi kararı, kusurun takdiri ve zararın miktarını tayin hususunda dahi hukuk hakimini takyit etmez." hükmü yer almakta olup 6098 sayılı Kanun'un 74. maddesinde de aynı düzenleme bulunmaktadır.

Bu açık hüküm karşısında ceza mahkemesince verilen beraat kararı, kusur ve derecesi, zarar tutarı, temyiz gücü ve yükletilme yeterliği, illiyet gibi esasların hukuk hâkimini bağlamayacağı konusunda duraksama bulunmamaktadır.

Hemen belirtmelidir ki, hukuk hâkiminin yukarıda açıklanan bu bağımsızlığı sınırsız değildir. Gerek

öğretide ve gerekse Yargıtayın yerleşmiş içtihatlarında ceza hâkiminin tespit ettiği maddi olaylarla ve özellikle fiilin hukuka aykırılığı konusu ile hukuk hâkiminin tamamen bağlı olacağı kabul edilmektedir. Diğer bir anlatımla maddi olayları ve yasak eylemlerin varlığını belirleyen ceza mahkemesi kararı, taraflar yönünden kesin delil niteliğini taşır.

Vurgulamakta yarar vardır ki, hukuk usulü bir şekil hukukudur. Davanın açılması, itirazların ileri sürülmesi, tanıkların ve diğer delillerin bildirilmesi belirli süre koşullarına bağlı kılındığı gibi ikinci tanık listesi verilememesi, iddia ve savunmanın genişletilmesi yasağı gibi yargılamanın süratle sonuçlandırılması gayesi ile belirli kısıtlamalar getirilmiştir. Bunun sonucunda hukuk hâkimi şekli gerçeği arayacak, maddi gerçek öncelikli hedef olmayacaktır. Ancak ceza hâkimi bunun tersine öncelikli hedef olarak maddi gerçeğe ulaşmaya çalışacaktır. O hâlde ceza mahkemesinin maddi nedensellik bağını (illiyet ilişkisi) tespit eden kesinleşmiş hükmünün hukuk hâkimini bağlamasına, 818 sayılı Kanun'un 53. maddesi bir engel oluşturmaz. Yargıtayın yerleşik uygulamasına ve öğretideki genel kabule göre maddi olgunun tespitine ilişkin ceza mahkemesi kararı hukuk hâkimini bağlar. Ceza mahkemesinde bir maddi olayın varlığı ya da yokluğu konusundaki kesinleşmiş kabule rağmen aynı konunun hukuk mahkemesinde yeniden tartışılması olanaklı değildir (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 15.06.2022 tarihli ve 2019/10-111 Esas, 2022/948 Karar ile 15.12.2022 tarihli ve 2021/10-292 Esas, 2022/1759 Karar sayılı kararları).

Yukarıda yapılan açıklamalar ile somut olay değerlendirildiğinde; Mahkemece hükme dayanak kılınan 18.03.2019 havale tarihli bilirkişi kusur raporunda ceza davasında asli kusurlu kabul edilen N K'nın kusurunun %5, davahı şirketin kusurunun ise %75 olarak değerlendirilmesi karşısında raporlar arasında kusur değerlendirmesine yönelik çelişki olduğu ve 18.03.2019 havale tarihli bilirkişi kusur raporunda, kusurla ilgili değerlendirmeler yönünden oluşan

çelişki açık ve net olarak değerlendirilerek giderilmediği anlaşıldığından işçi sağlığı ve iş güvenliği ile iş kazasının meydana geldiği iş kolunda uzman bilirkişi heyetinden kusur oranı ve aidiyet konusunda yeniden rapor alınarak ortaya çıkan çelişki de giderilmek suretiyle davalıların kusur oranına göre sorumluluğu belirlenerek davalı şirket ve N K yönünden kusura ilişkin davacı Kurum lehine oluşan usuli kazanılmış hak gözetilerek sonucuna göre karar verilmelidir.

1. Taraflar arasındaki rücu tazminat davasından dolayı yapılan yargılama sonunda Sorgun 1. Asliye Hukuk Mahkemesince (İş Mahkemesi sıfatıyla) verilen davanın kısmen kabulüne ilişkin karar davacı Sosyal Güvenlik Kurumu vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 10. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonunda bozulmuş, Mahkemece Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.

2. Direnme kararı davacı Sosyal Güvenlik Kurumu vekili tarafından temyiz edilmiştir.

3. Hukuk Genel Kurulunca dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği düşünüldü:

I. YARGILAMA SÜRECİ

Davacı İstemi

4. Davacı Sosyal Güvenlik Kurumu (Kurum/SGK) vekili; davalı şirket adına işlem gören kömür madeninde işçi olan dava dışı Resul Ergün'ün 31.10.2009 tarihinde geçirdiği iş kazası sonucunda yaralandığını, kazanın meydana gelmesinde davalı işverenin kusurlu olduğunu, kaza nedeniyle ceza davası açıldığını, dava dışı sigortalıya 49.554,21 TL peşin sermaye değerli gelir bağlandığını ve 3.783,05 TL masraf yaptığını, bu nedenle müvekkili Kurumun toplam 53.337,26 TL zararının tazmini gerektiğini ileri sürerek fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla şimdilik 5.333,00 TL'nin tahsis onay ve sarf ödeme tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline karar verilmesini talep etmiş; 25.09.2019 tarihinde verdiği ıslah dilekçesinde talebini 45.195,78 TL'ye yükseltmiştir.

Davalı Cevabı

5. Davalı Ö. B. vekili; hak düşürücü sürenin geçtiğini, davacı Kurumun müvekkiline husumet yöneltme nedenini açıklamadığını, ayrıca fazlaya ilişkin hakların saklı tutularak talepte bulunulmasının dürüstlük kuralına aykırı olduğunu, faize ilişkin talebin yerinde olmadığını belirterek davanın reddini savunmuştur.

6. Davalı Havza Mad. Gıda Nak. Hayv. San Tic. Ltd. Şti. vekili; dava dilekçesi usulüne uygun tebliğ edilmesine rağmen cevap dilekçesi sunmamış, 16.05.2014 tarihli duruşmada davanın reddini savunmuştur.

7. Davalı K. Ç; dava dilekçesi usulüne uygun tebliğ edilmesine rağmen cevap dilekçesi sunmamış, 25.06.2014 tarihli duruşmada davalı işyerinde kazı ustası olarak çalıştığını, dava dışı sigortalının makine arızasını gidermek için çalıştığı sırada konveyörün çalışması nedeniyle bacağının makineye sıkıştığını, davalı işyerinde yapılması gereken işin planlamasında herhangi bir yetkisinin bulunmadığını, kazanın meydana gelmesinde kusurunun olmadığını belirterek davanın reddini savunmuştur.

8. Davalı M. K; dava dilekçesi usulüne uygun tebliğ edilmesine rağmen cevap dilekçesi sunmamış, 25.06.2014 tarihli duruşmada kazanın meydana geldiği sırada kendisinin vardiya çavuşu olarak çalıştığını, konveyörün arızalanması nedeniyle dava dışı sigortalıdan arızanın gidermesini istediğini, olay sırasında kendisinin de dava dışı sigortalıya yardım ettiğini, arızayı giderirken birden makinenin çalıştığını ve kazanın meydana geldiğini, dava dışı sigortalının deneyimli işçi olduğunu ve eskiden beri bu tür işlerde görev aldığını belirterek davanın reddini savunmuştur.

9. Davalı N. K; dava dilekçesi usulüne uygun tebliğ edilmesine rağmen cevap dilekçesi sunmamış ve duruşmalara katılmamıştır.

Mahkemenin Birinci Kararı

10. Sorgun 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin (İş Mahkemesi sıfatıyla) 22.04.2015 tarihli ve 2014/205 Esas, 2015/203 Karar sayılı kararı ile; Sorgun Sulh Ceza Mahkemesinin 2010/206 Esas, 2012/96 Karar sayılı kararı ile 31.10.2009 tarihinde meydana gelen kaza nedeniyle yaralanan R. E'e yönelik N. K'nin taksirle yaralanma suçunu işlediğinden verilen adi para cezasına ilişkin hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına, ayrıca şikâyetten vazgeçilen Ö. B, M. K ve K. Ç yönünden kamu davasının düşürülmesine karar verildiği, ceza dosyasındaki bilirkişi raporu, karar ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde Kurum iş müfettişi tarafından hazırlanan raporda meydana gelen kazanın iş kazası olduğunun tespit edildiği, 26.10.2014 tarihli bilirkişi kusur raporunda olayın meydana gelmesinde davalı şirketin %75, davalı N. K'nin %5, dava dışı sigortalının %20 oranında kusurlu olduğunun belirtildiği, 18.03.2015 tarihli bilirkişi hesap raporunda ise bağlanan peşin sermaye değerine ve kusur oranına göre davalı şirketin 42.371,04 TL, davalı N. K'nin ise 2.824,73 TL Kurum zararından sorumlu olduğunun bildirildiği ancak kusuru ile kaza arasında illiyet bağı bulunmayan davalı N. K ve kusurlu olmayan diğer davalılar yönünden davanın reddi gerektiği, taleple bağlı kalınarak hüküm oluşturulduğu gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne, 5.333,00 TL Kurum zararının 26.02.2011 tarihinden itibaren işleyecek faizi ile birlikte davalı şirketten tahsiline, diğer davalılar yönünden davanın reddine karar verilmiştir.

Özel Daire Birinci Bozma Kararı

11. Sorgun 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin (İş Mahkemesi sıfatıyla) yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı Kurum vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

12. Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 15.01.2018 tarihli ve 2017/6578 Esas, 2018/32 Karar sayılı kararı ile; "...Davalılardan N. K, Ö B, K Ç ile M K'nın yargılandığı ve N hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına, diğer davalılar hakkında şikayet yokluğundan düşme kararı verildiği anlaşılan ceza dosyasında hükme esas alınan kusur raporunda davalı sanık N K'nın asli, davalı sanık Ö B'nin asli, davalı sanık M K'nın tali kusurlu olduklarının anlaşılması ve bu bağlamda ceza dosyasında alınan kusur raporu ile eldeki davada hükme esas alınan kusur raporu arasında çelişki ortaya çıkmakla, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği ile iş kazasının vuku bulduğu iş kolunda uzman bilirkişi heyetinden kusur oran ve aidiyeti konusunda yeniden rapor alınarak, ortaya çıkan çelişki de giderilmeli, davalı Nedim yönünden kesinleşen ceza kararı ayrıca gözétilmeli ve basıl olacak sonuca göre hüküm kurulması gerekirken, eksik araştırma ve yanlışlığ değerlendirme sonucu, yazılı şekilde hüküm tesisi, usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

Yukarıdaki yasal düzenleme ve açıklamalar ışığında dava değerlendirildiğinde, öngörülen ilkeler gereğince uzman bilirkişi heyetinden yeniden yöntemince rapor aldırılarak davalıların kusur oranına göre sorumluluğu belirlendikten sonra elde edilecek sonuca göre hüküm kurulmalıdır.

O halde, davacı Kurum vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve davalılar Hava Mad. İnş. Gıda Nak. Hayv. San. Tic. Ltd. Şti. ve N K yönünden kusura ilişkin olarak davacı Kurum lehine oluşan usuli kazanılmış hak gözétilerek bir karar verilmek üzere hüküm bozulmalıdır..." gerekçesiyle karar bozulmuştur.

Mahkemenin İkinci Kararı

13. Sorgun 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin (İş Mahkemesi sıfatıyla) 16.10.2019 tarihli ve 2018/71 Esas, 2019/333 Karar sayılı kararı ile; bozmaya uyularak yapılan yargılama sırasında alınan 18.03.2019 havale tarihli bilirkişi kusur raporunda kazanın meydana gelmesinde davalı şirketin %75, davalı N K'nın %5 ve dava dışı sigortalının %20 oranında kusurlu bulunduğunun, diğer davalıların kusurlu olmadığını belirtildiği, bu durumda 26.10.2014 ve 18.03.2019 havale tarihli bilirkişi kusur raporlarının uyumlu olduğu, böylece kusura ilişkin çelişkinin giderildiği, 26.07.2019 tarihli bilirkişi hesap raporuna göre Kurum zararının 45.195,78 TL olduğu, 5510 sayılı Kanun'un 21. maddesi kapsamında davalı şirket ve N K'nın kusurlu olduğu ancak diğer davalıların kusurlarının bulunmadığı gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne, 45.195,78 TL Kurum zararının 42.169,34 TL'sinin tahsis ve onay tarihi olan 26.02.2011 tarihinden, bakiye 3.036,44 TL'sinin sarf tarihi olan 29.03.2010 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile davalı şirket ve N K'tan müştereken ve müteselsilen tahsiline, diğer davalılar yönünden davanın reddine karar verilmiştir.

Özel Daire İkinci Bozma Kararı

14. Sorgun 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin (İş Mahkemesi sıfatıyla) yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı Kurum vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

15. Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 14.10.2020 tarihli ve 2020/1254 Esas, 2020/6091 Karar sayılı kararı ile; “...*Davacı Kurum, 31.10.2009 tarihinde meydana gelen iş kazası sonucu yaralanan sigortalıya bağlanan gelir ve yapılan hastane masraflarının tabsili istemine ilişkin olup, Mahkemece, davanın kısmen kabulüne karar verilmiş ise de, yapılan araştırma ve inceleme hükmü kurmaya yeterli ve elverişli değildir.*

Davanın yasal dayanağını oluşturan 5510 sayılı Kanununun 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe giren 21. maddesinde; “İş kazası ve meslek hastalığı, işverenin kasti veya sigortalıların sağlığını koruma ve iş güvenliği mevzuatına aykırı bir hareketi sonucu meydana gelmişse, Kurumca sigortalıya veya hak sahiplerine bu Kanun gereğince yapılan veya ileride yapılması gereken ödemeler ile bağlanan gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değeri toplamı, sigortalı veya hak sahiplerinin işverenden isteyebilecekleri tutarlarla sınırlı olmak üzere, Kurumca işverene ödettilir. İşverenin sorumluluğunun tespitinde kaçınılmazlık ilkesi dikkate alınır...” düzenlemesi getirilmiştir.

Mahkemece Dairemizin 15.01.2018 tarihli bozma ilamının gereğinin tam olarak yerine getirilmediği anlaşılmaktadır.

Eldeki davada, Mahkemece bozma sonrası hükmü esas alınan kusur raporundaceza dosyasında alınan kusur raporu ile ortaya çıkan çelişki giderilmeksizin; davalı işveren Havza Mad. İnş. Gıda Nak. Hayv. San. Tic. Ltd. Şti.nin %75 kusurlu, ceza davasında şirketin yetkili işletme müdürü N K'nin %5 kusurlu, kazalı işçinin %20 kusurlu olduğunun, diğer davalıların kusurunun bulunmadığının kabulü ile davalı şirket ve davalı N yönünden davanın kabulüne, diğer davalılar yönünden davanın reddine karar verildiği anlaşılmıştır. Ne var ki söz konusu hükmün dayandığı kusur raporu ile mahkeme gerekçesi eksik araştırma ve yanlış değerlendirilmeye dayalıdır.

Davalılardan N K, Ö B, K Ç ile M K'un yargılandığı ve N hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına, diğer davalılar hakkında şikayet yokluğundan düşme kararı verildiği anlaşılan ceza dosyasında hükmü esas alınan kusur raporunda davalı sanık N K'nin asli, davalı sanık Ö B'un asli, davalı sanık M K un tali kusurlu olduklarının anlaşılması ve bu bağlamda ceza dosyasında alınan kusur raporu ile eldeki davada hükmü esas alınan kusur raporu arasında çelişki ortaya çıkmakla, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği ile iş kazasının vuku bulduğu iş kolunda uzman bilirkişi heyetinden kusur oran ve aidiyeti konusunda yeniden rapor alınarak, ortaya çıkan çelişki de giderilecek şekilde ve hasıl olacak sonuca göre hüküm kurulması gerekirken, eksik araştırma ve yanlış değerlendirme sonucu, yazılı şekilde hüküm tesisi, usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

Yukarıdaki yasal düzenleme ve açıklamalar ışığında dava değerlendirildiğinde, öngörülen ilkeler gereğince uzman bilirkişi heyetinden yeniden yöntemince rapor alınılarak davalıların kusur oranına göre sorumluluğu belirlendikten sonra elde edilecek sonuca göre hüküm kurulmalıdır.

O halde, davacı Kurum vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve davalılar Havza Mad. İnş. Gıda Nak. Hayv. San. Tic. Ltd. Şti. ve N K yönünden kusura ilişkin olarak davacı Kurum lehine oluşan usuli kazanılmış hak gözetilerek bir karar verilmek üzere hüküm bozulmalıdır...” gerekçesiyle karar bozulmuştur.

Direnme Kararı

16. Sorgun 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin (İş Mahkemesi sıfatıyla) 08.09.2021 tarihli ve 2021/24 Esas, 2021/313 Karar sayılı kararı ile; birinci bozma kararı doğrultusunda kusur oranı ve aidiyet konusunda çelişkileri de giderecek şekilde alınan 18.03.2019 havale tarihli bilirkişi kusur raporunun 26.10.2014 tarihli bilirkişi kusur raporunun uyumlu olduğu dikkate alındığında yeniden rapor alınmasının davaya katkı sağlamayacağı, ayrıca Sorgun Sulh Ceza Mahkemesinin 2010/206 Esas, 2012/96 Karar sayılı kararında davalı N K dışındaki sanıklar hakkında mahkumiyet hükmü kurulmadığı gibi bu sanıkların kusuru bulunup bulunmadığına ilişkin değerlendirme de yapılmadığı anlaşıldığından ceza dosyasında alınan kusur raporunun bağlayıcı olmadığı, bu itibarla iki ayrı heyetten alınan bilirkişi kusur raporlarıyla davalı şirket ve N K'nin kusurlu olduğunun ve diğer davalıların kusurunun bulunmadığının sabit hâle geldiği gerekçesiyle direnme kararı verilmiştir.

Direnme Kararının Temyizi

17. Direnme kararı süresi içinde davacı Kurum vekili tarafından temyiz edilmiştir.

II. UYUŞMAZLIK

18. Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; Mahkemece uyulan bozma kararı sonrası hükme esas alınan 18.03.2019 havale tarihli bilirkişi raporu ile davalı N K'nin taksirle yaralanma suçunu işlediği kabul edilerek hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına, şikâyetten vazgeçilen Ö B, M K ve K Ç yönünden ise kamu davasının düşürülmesine karar verilen ceza davasında düzenlenen ve davalı N K ile Ö B'un asli, davalı M K'un tali kusurlu olduğu yönünde görüş bildirilen bilirkişi raporu arasında kusur değerlendirmeleri yönünden çelişki bulunup bulunmadığı; buradan varılacak sonuca göre bozma kararında öngörülen ilkeler gereğince uzman bilirkişi heyetinden yeniden rapor alınıp davalı N K hakkında kesinleşen ceza kararı ile davalı şirket ve N K yönünden kusura ilişkin davacı Kurum lehine oluşan usuli kazanılmış hak gözetilerek sonucuna göre karar verilmesinin gerekip gerekmediği noktasında toplanmaktadır.

III. GEREKÇE

19. 5510 sayılı Kanun'un 21. maddesinde *“İş kazası ve meslek hastalığı, işverenin kasti veya sigortalıların sağlığını koruma ve iş güvenliği mevzuatına aykırı bir hareketi sonucu meydana gelmişse, Kurumca sigortalıya veya hak sahiplerine bu Kanun gereğince yapılan veya ileride yapılması gereken ödemeler ile bağlanan gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değeri toplamı, sigortalı veya hak sahiplerinin işverenden isteyebilecekleri tutarlarla sınırlı olmak üzere, Kurumca işverene ödettilir. İşverenin sorumluluğunun tespitinde kaçınılmazlık ilkesi dikkate alınır.*

İş kazasının, 13 üncü maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen sürede işveren tarafından Kurumca bildirilmemesi halinde, bildirim tarihine kadar geçen süre için sigortalıya ödenecek geçici iş göremezlik ödeneği, Kurumca işverenden tahsil edilir.

Çalışma mevzuatında sağlık raporu alınması gerektiği belirtilen işlerde, böyle bir rapora dayanılmaksızın veya eldeki rapora aykırı olarak bünyeye elverişli olmadığı işte çalıştırılan sigortalının, bu işe girmeden önce var olduğu tespit edilen veya bünyeye elverişli olmadığı işte çalıştırılması sonucu meydana gelen hastalığı nedeniyle, Kurumca sigortalıya ödenen geçici iş göremezlik ödeneği işverene ödetilir.

İş kazası, meslek hastalığı ve hastalık, üçüncü bir kişinin kusuru nedeniyle meydana gelmişse, sigortalıya ve hak sahiplerine yapılan veya ileride yapılması gereken ödemeler ile bağlanan gelirin başladığı tarihteki ilke peşin sermaye değerinin yarısı, zarara sebep olan üçüncü kişilere ve şayet kusuru varsa bunları çalıştıranlara rücu edilir...” hükmü bulunmaktadır.

20. Buna göre 5510 sayılı Kanun'un 21. maddesinin ilk üç fıkrasında Kurumun işverene rücu hakkına ilişkin hükümlere yer verilmiş, 4. fıkrasında ise Kuruma kusuru ile iş kazasının meydana gelmesine neden olan üçüncü kişiye rücu hakkı tanınmıştır.

21. Bu aşamada ceza davasında belirlenen kusur durumunun hukuk mahkemesindeki davaya etkisi ile ilgili düzenlemeler üzerinde durulmalıdır.

22. Ceza mahkemesi kararlarının hukuk mahkemesine (davasına) etkisi, hukukumuzda mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun (818 sayılı Kanun) 53. maddesinde (6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 74. maddesi) düzenlenmiş olup hukuk hâkimi, ceza mahkemesinin kesinleşmiş kararları karşısında ilke olarak bağımsız kılınmıştır.

23. Bu ilke, ceza kurallarının kamu yararı yönünden bir yasağın yaptırımını, aynı uyumsuzluğu kapsamına alan hukuk kurallarının ise kişi ilişkilerinin medeni hukuk alanında düzenlenmesi ve özellikle tazmin koşullarını öngörmesi esasına dayanmaktadır.

24. Mülga 818 sayılı Kanun'un “*Ceza hukuku ile medeni hukuk arasında münasebet*” başlıklı 53. maddesinde; “*Hâkim, kusur olup olmadığına yabut baksız fiilin faili temyiz kudretini haiz bulunup bulunmadığına karar vermek için ceza hukukunun mesuliyete dair abkâmiyle bağlı olmadığı gibi, ceza mahkemesinde verilen beraat kararıyla de mukayyet değildir. Bundan başka ceza mahkemesi kararı, kusurun takdiri ve zararın miktarını tayin hususunda dahi hukuk hakimini takyit etmez.*” hükmü yer almakta olup 6098 sayılı Kanun'un 74. maddesinde de aynı düzenleme bulunmaktadır.

25. Bu açık hüküm karşısında ceza mahkemesince verilen beraat kararı, kusur ve derecesi, zarar tutarı, temyiz gücü ve yükletilme yeterliği, illiyet gibi esasların hukuk hâkimini bağlamayacağı konusunda duraksama bulunmamaktadır.

26. Hemen belirtilmelidir ki, hukuk hâkiminin yukarıda açıklanan bu bağımsızlığı sınırsız değildir. Gerek öğretilde ve gerekse Yargıtayın yerleşmiş içtihatlarında ceza hâkiminin tespit ettiği maddi olaylarla ve özellikle fiilin hukuka aykırılığı konusu ile hukuk hâkiminin tamamen bağlı olacağı kabul edilmektedir. Diğer bir anlatımla maddi olayları ve yasak eylemlerin varlığını belirleyen ceza mahkemesi kararı, taraflar yönünden kesin delil niteliğini taşır.

27. Vurgulamakta yarar vardır ki, hukuk usulü bir şekil hukukudur. Davanın

açılması, itirazların ileri sürülmesi, tanıkların ve diğer delillerin bildirilmesi belirli süre koşullarına bağlı kılındığı gibi ikinci tanık listesi verilememesi, iddia ve savunmanın genişletilmesi yasağı gibi yargılamanın süratle sonuçlandırılması gayesi ile belirli kısıtlamalar getirilmiştir. Bunun sonucunda hukuk hâkimi şekli gerçeği arayacak, maddi gerçek öncelikli hedef olmayacaktır. Ancak ceza hâkimi bunun tersine öncelikli hedef olarak maddi gerçeğe ulaşmaya çalışacaktır. O hâlde ceza mahkemesinin maddi nedensellik bağı (illiyet ilişkisi) tespit eden kesinleşmiş hükmünün hukuk hâkimini bağlamasına, 818 sayılı Kanun'un 53. maddesi bir engel oluşturmaz.

28. Yargıtayın yerleşik uygulamasına ve öğretideki genel kabule göre maddi olgunun tespitine ilişkin ceza mahkemesi kararı hukuk hâkimini bağlar. Ceza mahkemesinde bir maddi olayın varlığı ya da yokluğu konusundaki kesinleşmiş kabule rağmen aynı konunun hukuk mahkemesinde yeniden tartışılması olanaklı değildir (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 15.06.2022 tarihli ve 2019/10-111 Esas, 2022/948 Karar ile 15.12.2022 tarihli ve 2021/10-292 Esas, 2022/1759 Karar sayılı kararları).

29. Somut olayda davalı şirket adına işlem gören kömür madeni işyerinde işçi olarak çalışan dava dışı sigortalının 31.10.2009 tarihinde geçirdiği kaza sonucunda yaralandığı, Kurum müfettişi tarafından hazırlanan 20.09.2010 tarihli inceleme raporunda olayın iş kazası olduğunun belirtildiği, Sorgun Cumhuriyet Başsavcılığının 2010/318 Esas sayılı iddianamesi ile davalılar N K, Ö B, K Ç ile M K hakkında taksirle yaralama suçundan cezalandırılmaları istemiyle kamu davası açıldığı, Sorgun Sulh Ceza Mahkemesinin 2010/206 Esas sayılı dosyasında alınan 20.12.2010 tarihli bilirkişi heyet raporunda kazanın meydana gelmesinde davalılar N K ve Ö B'un asli, M K ile dava dışı işçi R E'un tali kusurlu olduğunun belirtildiği, yapılan yargılama sonucunda temyiz edilmeksizin kesinleşen Sorgun Sulh Ceza Mahkemesinin 2010/206 Esas, 2012/96 Karar sayılı kararı ile davalı N K'in taksirle yaralanma suçunu işlediği kabul edilerek adli para cezası ile cezalandırılmasına ancak hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına, şikâyetten vazgeçilen Ö B, M K ve K Ç yönünden ise kamu davasının düşürülmesine karar verildiği, davacı Kurumun rücu tazminat istemiyle açtığı eldeki davada ise Mahkemece kazanın meydana gelmesinde davalı şirketin %75, davalı N K'in %5, dava dışı sigortalının %20 kusurlu olduğu yönündeki 26.10.2014 tarihli bilirkişi kusur raporu hükme esas alınarak 5510 sayılı Kanun'un 21. maddesine göre davalı şirket ve N K'in kusurlu olduğu ancak davalı N K'in kusuru ile kaza arasında illiyet bağının bulunmadığı, ayrıca diğer davalıların kusurlarının olmadığı gerekçesiyle davanın davalı şirket yönünden kısmen kabulüne, diğer davalılar yönünden reddine karar verildiği, kararın davacı Kurum vekili tarafından temyizi üzerine Özel Dairece hükme esas alınan 26.10.2014 tarihli bilirkişi kusur raporu ile ceza davasında alınan bilirkişi raporu arasında kusur değerlendirmeleri yönünden çelişki bulunduğu belirtilerek bozulması sonrası Mahkemece bozmaya uyularak yapılan yargılama sırasında alınan

18.03.2019 havale tarihli bilirkişi kusur raporunda yine kazanın meydana gelmesinde davalı şirketin %75, davalı N K'nın %5 ve dava dışı sigortalının %20 kusurlu bulunduğu tespit edilmesi üzerine bu raporun bozma öncesi alınan 26.10.2014 tarihli bilirkişi kusur raporuyla uyumlu olduğu ve çelişkinin giderildiği belirtilerek davanın kısmen kabulü ile 45.195,78 TL Kurum zararının davalı şirket ve N K'tan müştereken ve müteselsilen tahsiline dair verilen kararın davacı Kurum vekili tarafından temyizi üzerine Özel Dairece birinci bozma kararı gereğinin tam olarak yerine getirilmediği, hükme esas alınan 18.03.2019 havale tarihli bilirkişi kusur raporu ile ceza davasında alınan bilirkişi raporu arasında kusur değerlendirmeleri yönünden çelişki bulunduğu, öngörülen ilkeler gereğince uzman bilirkişi heyetinden yeniden rapor alınarak davalıların kusur oranına göre sorumluluğu belirlenip davalı şirket ve N K yönünden kusura ilişkin davacı Kurum lehine oluşan usuli kazanılmış hak gözetilerek sonucuna göre karar verilmesi gerekçesiyle bozulması sonrası Mahkemece direnme kararı verildiği anlaşılmıştır.

30. Yukarıda yapılan açıklamalar ile somut olay değerlendirildiğinde; Mahkemece hükme dayanak kılınan 18.03.2019 havale tarihli bilirkişi kusur raporunda ceza davasında asli kusurlu kabul edilen N K'nın kusurunun %5, davalı şirketin kusurunun ise %75 olarak değerlendirilmesi karşısında raporlar arasında kusur değerlendirmesine yönelik çelişki olduğu ve 18.03.2019 havale tarihli bilirkişi kusur raporunda, kusurla ilgili değerlendirmeler yönünden oluşan çelişki açık ve net olarak değerlendirilerek giderilmediği anlaşıldığından işçi sağlığı ve iş güvenliği ile iş kazasının meydana geldiği iş kolunda uzman bilirkişi heyetinden kusur oranı ve aidiyet konusunda yeniden rapor alınarak ortaya çıkan çelişki de giderilmek suretiyle davalıların kusur oranına göre sorumluluğu belirlenerek davalı şirket ve N K yönünden kusura ilişkin davacı Kurum lehine oluşan usuli kazanılmış hak gözetilerek sonucuna göre karar verilmelidir.

31. Hukuk Genel Kurulundaki görüşmeler sırasında, ceza davasında kabul edilen kusur oranının hukuk hakimini bağlamayacağı ancak delil niteliğinde olduğu, ceza davasında tüzel kişinin kusurunun gerçek kişiye atfedildiği, Özel Dairece aynı gerekçeyle iki kez bozma yapıldığı, sözü edilen bilirkişi raporları arasında çelişki bulunmadığı, direnme kararının onanması gerektiği ileri sürülmüş ise de bu görüş Kurul çoğunluğu tarafından benimsenmemiştir.

32. Hâl böyle olunca Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Dairece bozma kararına uyulması gerekirken, önceki hükümde direnilmesi doğru olmamıştır.

33. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

IV. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Davacı Kurum vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun geçici 3. maddesine göre uygulanmakta olan 1086 sayılı

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 429. maddesi gereğince
BOZULMASINA,

Karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere 09.04.2025 tarihinde oy çokluğuyla kesin olarak karar verildi.